

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacræ
Theologiæ Professoris, Cursvs Philosophicvs Vniversvs**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputat. XXXVIII. De Accidente & reliquis ad Prædicabilia spectantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

Quosensu non separatur Proprium sine corruptione subjecti.

Accidente, Accidens est quod adesse & abesse potest sine subjecti corruptione, non vero Proprium, ita esse intelligendum ut Accidens Proprium separari plerumque nec re, nec ratione possit sine læsione aliqua subjecti, vel in re, vel in ordine ad conceptum nostrum, id est, sine eo quod subjectum vel sit vel intelligatur sine perfectione sibi debita, & quasi mancum aliquo modo ac mutilum, quod tamen non contingit cum vel re vel ratione tollitur ab eo Accidens aliquod commune & indebitum; sic enim nihil deest connaturale parietis si separetur ab eo albedo, vel alius quivis color, imò licet sit vel concipiatur sine omni colore. E converso cum concipitur adesse in subjecto Accidens, nihil in illo est connaturaliter ab eo petitum. Sensus proinde illius dicti est, perinde est subjecto quod completum ejus existendi modum, sive adsit sive absit Accidens, cum non magis illud petat habere quam non habere, non tamen perinde est quoad Proprium, saltem secundo & quarto modo.

Quomodo Accidens adsit & absit sine corruptione subjecti.

IV.

Per quam explicationem cessant innumera quæ à

P. Hurt. d. 6. Log. l. 6. & aliis contra hoc dictum congeruntur, ut quod aliquando Accidens commune corrumpat aliquod subjectum, ut calor ut octo aquam, & frigus hominem, unde inferunt non posse Accidens adesse sine subjecti corruptione, de hoc enim non est dubium, hic tamen non est sensus Porphyrii, sed quem supra posuimus.

Hinc variè asscultates solvuntur.

Ultimo Notandum, cum dicit Porphyrius Propria non suscipere magis & minus, sed tamen Accidentia communia, non esse id intelligendum entitativè, sed formaliter ut Propria sunt, entitativè enim incendi possunt & remitti, ut calor, ut passiones tamen seu proprietates, in certo & determinato gradu indivisibiliter dicunt ordinem ad sua subjecta, calor enim, exempli gratià, non in quocunque gradu, sed octavo tantum connaturalem dicit connexionem cum igne, cum aère in sexto, sicque licet subinde non sit in eo gradu, ignem tamen & aërem connaturaliter in illo gradu respicit, non alio.

V. Propria entitativè suscipiunt magis & minus, non formaliter.

DISPUTATIO XXXVIII.

De Accidente, & reliquis ad Prædicabilia spectantibus.

SECTIO PRIMA.

De iis quæ ad Accidentis Prædicabile pertinent.

I. Declaratur alterius quomodo Accidens adesse & abesse potest sine subjecti corruptione.

AD hujus explicationem Prædicabilis Porphyrius ponit id quod supra notavimus, Accidens adesse & abesse posse, saltem cogitatione, ita ut licet mente præscindamus, & concipiamus subjectum non concepto Accidente, non conciperetur corrumpi seu lædi subjectum, id est, non aliquo sibi debito privari, licet aliqua Accidentia sint naturaliter inseparabilia, ut cicatrix & alia quædam quæ proveniunt à causis extrinsecis, quæ tamen à subjectis non petuntur. Unde si illis per intellectum negentur, non negabitur perfectio aliqua iis debita, quod tamen contingeret homini, si illi negaretur per intellectum risibilitas.

II. Prædicabilia Proprij & Accidentis quandoque sunt substantia.

Licet verò Proprium frequenter sit Accidentis prædicamentale, id est, non substantia, nec subsistens per se completè, sed spectans ad unum ex novem ultimis prædicamentis, non tamen est Accidentis prædicabile, id est, merè contingenter alicui conveniens, & sine connexionè naturali. Dixi frequenter, proprietates enim Metaphysicæ sunt substantia quando essentia, ad quas sequuntur, sunt substantia, utpote ab iis non distinctæ, ut risibilitas in homine, & hujusmodi. Imò Accidens quintum Prædicabile subinde est entitativè substantia, ut in hac & similibus propositionibus, Animal est rationale. De quo plura sec. sequente, n. 4.

III. Definiri potest Accidens, quod sit prædicabile de pluribus sine peculiari connexionè cum essentia, per quam ultimam particulam distinguitur Accidens à Proprio. Probabile autem est hæc duo ultima Prædicabilia non differre specie ut cadunt sub considerationem logicam, nam quòd Accidens connaturaliter debeat subjecto vel non, non tractatur à Logicâ, sicut nec quod Proprium realiter distinctum vel non distinctum sit ab essentia: quæ tamen in re magna est diversitas.

IV.

Constituitur ergo hoc Prædicabile in ordine ad individua sine respectu ad speciem. Si eadem numero. R.P. Tb. Comptoni Philosophia.

ro albedo in diversis esset subjectis, probabile est rationem albi ab illis abstractam communem fore & quintum Prædicabile, verè enim sunt plura habentia albedinem, ad varietatem quippe denominativi Accidentalis, præcipue spectatur subjectum: sicut si plures homines eandem simul viderent arborem, non essent plura visa, sed unum. Reliqua quæ ad Accidentis considerationem spectant, discussa sunt Disp. præcedente.

Constituitur hoc Prædicabile in ordine ad individua.

SECTIO II.

Sintne plura Prædicabilia quam quinque.

CONCLUSIO: Non sunt plura Prædicabilia quam quinque. Ratio à priori, modus prædicandi sequitur modum existendi in multis, quidquid autem est in multis, vel essentialiter in illis est, vel accidentaliter: si essentialiter, vel inest ut pars materialis essentia, & est Genus, vel ut formalis, & est Differentia, vel demum ut tota essentia, & est species: si accidentaliter, vel inest tanquam Accidens quod naturalem seu necessariam habet connexionem cum essentia, & est Proprium, vel inest merè contingenter, & est Accidens simpliciter.

I. Non sunt plura Prædicabilia quam quinque.

Dices Prædicamenta sunt decem, ergo & Prædicabilia, Prædicamenta enim aliud nihil sunt quam series & coordinatio prædicatorum, sed Ultima novem Prædicamenta diversum habent inexistendi modum, ergo erunt etiam novem Prædicabilia, cum modus prædicandi sequatur modum essendi. Respondet, diversum modum existendi in subjecto in novem ultimis Prædicamentis esse merè materialem respectu Prædicabilium, & considerationem logicam, nec enim in his spectatur quomodo insint physice subjectis, sed quomodo prædicentur metaphysicè, seu logicè de inferioribus, de quibus cum prædicentur merè in quale, spectant omnia novem à duo ultima Prædicabilia; cum in hac ratione omnia æqualiter conveniant.

II. Licet sint decem Prædicamenta, non tamen sunt decem Prædicabilia.

Nec etiam diversitas physica Generum facit diversitatem Prædicabilium, tam enim calor prædicatur in quid de hoc & illo colore, & consequenter est Genus

III.

Diversitas
Physica non
constituit di-
versas Prædi-
cabilia.

Genus respectu illorum, licet in entitate sit Acci- dens, quam animal respectu hujus & illius animalis. Calor ergo & animal in ratione Prædicabilis solo differunt numero, licet materialiter distinguantur plusquam specie, diversitas enim Prædicabilium formaliter desinitur tantum ex diverso modo prædicandi. Imò Genus entis realis & entis rationis sunt univoca, & in ratione Generis numero tantum distin- cta, quia in eâ ratione sunt planè similia, & in quid incompletè de suis inferioribus æqualiter prædicantur. Quod idem dici de negationibus potest, omnis autem alia diversitas est Dialecticæ materialis, nec

ad logicam spectat.

Hæ propositiones animal est rationale, sensibile est admirativum, animal est risibile, & hujusmodi alæ spe- ctant ad quintum Prædicabile, nam licet risibilitas necessariam habeat connexionem cum rationali, cum animali tamen secundum se considerato habet so- lum contingentem. Hæ autem, Petrus est persona humana, reducitur ad quartum Prædicabile, quia per- sonalitas est passio essentialis; si verò sumatur Petrus reduplicativè, seu ut suppositum est, est prædicatio essentialis, sicut homini albo ut albo essentialis est albedo.

IV.
Varia prædi-
cationes stu-
diantes ad
quintum
Prædicabile.

DISPUTATIO XXXIX.

De Antepredicamentis.

Inter alios Aristotelis libros unus est quem de ca- tegoriis inscripsit, seu Prædicamentis, ubi res om- nes, in suas quisque classes ac series distribuit, cla- raque ac facili methodo, & ordine digessit, substan- tiam ab accidentibus, & hæc à se invicem separan- do, quò facilius intellectus & ad illius, & horum no- titiam possit pertingere. Librum hunc in tres divi- dit partes, Antepredicamenta, Prædicamenta, & Postpræ- dicamenta. At, ne Logica in nimis magnam molem excrescat, Tractatum de Prædicamentis in Metaphy- sicam, qui proprius eorum locus est, differemus.

SECTIO PRIMA.

De Univocis, & Equivocis.

I.
Definitur
univoca,
&
Equivoca.

Univoca secundum Aristotelem sunt, quorum nomen est commune, ratio verò substantia secundum nomen eadem, ut homo, animal, equus. Equivoca sunt, quorum nomen est commune, ratio verò substantia secundum nomen diversa. Per rationem substantiæ non intelligitur quod res per terminum univocum vel æquivocum significata, necessariò esse debeat sub- stantia, sed illius objectum denotatur, sive substan- tia sit sive accidens. Unde albus univocè de homine dicitur, equo, & pariete albis, quanta enim cunque in essentiâ sit discrepantia, in ratione albi conveniunt; imò in his & hujusmodi tricia semper involvi vi- detur reduplicatio. Ly nomen vocem per quam res importatur, significat, & in hoc Equivoca differunt ab univocis, quòd illa prout eò nomine significantur, solam habeant vocem communem, res autem est planè diversa, ut homo respectu veri hominis, & pi- cti. In univocis verò non vox tantum, sed res etiam per vocem significata, ejusdem rationis est & conceptus.

Quomodo
differant
univoca &
Equivoca.

II.
Equivoca
sub unâ ra-
tione sunt
univoca sub
aliâ.

III.
Equivoca
nunc dicta.

Hic tamen adverte, res quæ per terminum æqui- vocum significantur, in aliâ ratione convenire posse univocè, ut Gallus Galliæ incolam significat & gal- lum gallinaceum, ac nomen præterea proprium est viri; sub qua râtione tria hæc solo conveniunt no- mine, cum res hoc nomine significatæ importentur ut diversæ, ac in ratione animalis, viventis, substan- tiæ convenientia est inter eos univoca. Equivoca ergo sic dicuntur quasi æquè vocata, seu quasi æquè eandem vocem & aliud nihil parti- cipantia, nam ratio substantiæ prout eadem voce si- gnificatur, debet esse diversa, id est, res illæ ut nomi- ne æquivoco importantur, diversam habere debent definitionem & essentialiam: sic canis ut de terrestri dicitur, animal significat latrabile, ut de cælesti, sy- llus.

Dices, Equivoca plura significant ut plura, ergo unâ æqueunt definitione exprimi, malè ergo Ari- stoteles supra unâ illa de definitione est complexus. Re- spondeo, Equivoca entitativè seu essentialiter defi- niri unâ definitione non posse, posse denominativè, id est, in quantum illa omnia denominationem reci- piunt significati, seu eadem voce denotari, ut sic conveniunt, suntque univoca, sicut licet equus, tene- bræ, & Chimæra, secundum suas entitates in ratio- ne univocâ non conveniant intrinsicè omnibus com- muni, sic tamen in aliquâ extrinsecâ, cogniti verbi gratiâ, seu representati.

IV.
Quomodo
definiuntur
Equivoca,
cum signifi-
cent plura
ut plura.

Licet ergo vox canis sit Equivoca quia plura si- gnificat ut plura, illa tamen plura secundum rationè significati per hanc vocem sunt univoca, quia ratio- nem illam extrinsecam æquè participant, seu æquè vocantur hoc nomine: canis verò non illa significat reduplicativè, ut significata hoc nomine, sic namque significaret se, sed specificativè tantum, illa nimirum quæ secundum rationes illas diversas hac voce signi- ficantur. Quæ etiam est causa cur nomen Petrus non sit univocum respectu omnium, qui hoc nomi- ne appellantur, quia nimirum non illos reduplicati- vè significat, ut vocantur hoc nomine, sed entitates singulorum ut à parte rei discrepantes.

V.
Plura in se
ut eadem
voce signifi-
cantur sunt
univoca.

Quæres, utrum dari hæc possit æquivocatio in mente: Negat communis sententia saltem de nostro intellectu in viâ, nam Deus & Angeli unico actu in entitate simplicissimo, pluribus tamen in represen- tatione æquivalente, plura ut plura distinctissimè cognoscunt. Existimo tamen in mente etiam nostrâ hic in viâ dari æquivocationem posse. Ratio est, quia sicut vox illa æquivoca est quæ plura ut plura signi- ficat, ita conceptus æquivocus erit ille, qui plura ut plura representat. Cum ergo nil vetet quò minus unus in nobis detur conceptus, qui plura ut plura representet (quidni enim terrestrem canem, & cæ- lestem eodem actu cognoscere poterimus, etiam se- cundum particulares eorum rationes?) nihil etiam impedit quò minus in mente nostrâ vel pro hoc sta- tu, æquivocatio dari possit.

VI.
Deus &
Angeli unico
actu repræ-
sentant plu-
ra ut plura.

Idem etiam
possunt ho-
mines in
viâ.

Ut ergo aliquid sit univocum, debet esse ratio om- nino eadem, ac proinde à particularibus differentiis præcisa, & universalis. Actus ergo representans plu- ra individua ut plura, non est univocus, sed æquivoc- us: licet enim representet rationem in qua conveniunt materialiter, representat tamen illam ut di- versificatam, ac proinde ratio substantiæ, ut per in- tellectum representata, est formaliter diversa. Reli- qua quæ ad univoca vel Equivoca spectant, in in- troductione fusè sunt tradita.

VII.
Quid requi-
ratur, ut
aliquid sit
perfectè univ-
vocus.

SECTIO